

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Arabsko vprašanje

(K SPORAZUMU MED ANGLIJO IN ITALIJO)

Pogodba med Anglijo in Italijo je vsaj začasno uredila tudi arabsko vprašanje, ki je po aneksiji Abesinije hudo motilo odnose med obema velesilama.

Kakor hitro je Italija zagospodovala Abesiniji in se je ustanovil veliki italijanski imperij v Afriki, ki sega od Libije do Indskega oceana, je nastala velika nevarnost za vse območje angleške posesti in vpliva, ki sega od Gibraltarja mimo Malte in Cipra čez Egipt in Rdeče morje do Indije. Vsa ta morska pot, ki je za zvezo Anglije z njenim indskim imperijem življenjske važnosti, je zdaj ogrožena zaradi italijanske vojne sile in političnega vpliva, in to tem bolj, ker danes segajo zavestništva Italije od Španije do arabskih držav na vzhodu, Anglija se je morala bati, da ne bi Italija v slučaju kakšnega spora sama ali po svojih zaveznikih zaprla Gibraltarsko ožino, ožino med Sicilijo in Afriko, Šueški prekop ter ožino Bab el Mandeba. Šele zdaj razumemo, kako težko je bilo Angliji priznati izvršeno dejstvo v Abesiniji. Ker se je bil Eden postavil na stališče, da pusti to rano odprto, dokler ne bi tega usodnega vprašanja v primernem trenutku odločila oborožena sila, je Mussolini odgovoril s tem, da je začel politiko, ki mu je dala vlogu protektorata vsega prednjazijskega in afriškega islamstva, ki mu pripadajo vsa arabska plemena. Ko je duce obiskal leta 1937 Libijo, so mu tamkajšnji Arabci poklonili zgodovinski meč, s katerim je simbolično postal varuh arabskih interesov v Afriki in Aziji, radijska postaja v Bariju pa je začela naravnost propagando za osvoboditev vseh Arabcev, ki so še pod tujim varstvom. Ta propaganda seveda ni vznemirila samo Azije, ampak tudi Francijo.

Najmočnejši je vpliv Italije na arabskem polotoku samem. Danes so skoraj tri petine arabskega polotoka pod direktno oblastjo in vplivom energičnega Adb el Azisa ben Sauda, to je sinu Saudovega, ki je leta 1908 postal (od Turkov formalno odvisen) vladar osrednje Arabije, to je Nedža in se med svetovno vojno zvezal z Angleži ter na ta način postal l. 1916 neodvisen kralj. Nato je začel osvajati vzhodno arabsko obal, to je Hedzas, in je l. 1924 zavzel najsvetejše mesto islama Mekko, kar so Angleži priznali leto pozneje po pogodbi, ki je bila sklenjena v Džidi. Ker je Ibn Sand zatem stremel še za zavojevanjem južne Arabije, to je Džemena, kjer vlada emir Said, ter Hadramauta, v katerem leži važna angleška kolonija Aden, se je prijateljstvo z Anglijo znatno ohladilo in kralj Saud je začel ljubimkovati z Italijo ter je postal zlasti po osvojitvi Abesinije važen faktor v italijanskih računih. Angleži so se zdaj čutili ogrožene tako ob Adenskem zalivu, kjer leži južnoarabska država Hadramaut, pa tudi niso bili več sigurni na zapadnoarabski obali, kjer obstojata od nekdaj pod njenim varstvom arabska sultanata Oman na jugozapadu in Kovejti na severozapadu blizu ustja Evfrata in Tigrisa. Saj je tudi ta del Arabije cilj Saudovih teženj, ki gredo za zedinjenjem vsega polotoka.

Toda italijanska politika je segala še delj, to je v arabske dežele, ki se razprostirajo med arabskim polotokom ter francosko Sirijo, to so angleška mandatska dežela Palestina ter neodvisni arabski državi Transjordanija in Irak (Mezopotamija), ki večejo zapadno Sredozemsko morje z Azijo po kopnem in po kateri tečejo cevi z nafto, ki je življenjskega pomena za angleško vojno mornarico. Sicer sta iraški in transjordanjski kralj zanesljivi prijatelji Anglije, ki jima daje dobrega zaslužka pri velikih gospodarskih podjetjih, ki imajo namen dvigniti ti deželi, toda prebivalstvo je močno nacionalistično razpoloženo in je v zadnjem času popolnoma na strani Arabcev v Palestini, kjer se je Anglija s svojo Židom prijazno politiko do kraja zasovražila. Če vzamemo še avtonomno Sirijo, sega arabsko neodvisnostno gibanje danes od Libanona do Arabskega morja in črpa svoje energije iz odpora palestinskih Arabcev zoper angleško varstvo, od zunaj pa je še do večeraj dobivalo najprejkejšo podporo v italijanskih zunanji politiki. Pri tem ne smemo prezehtati Egipta, ki se sicer po osvojitvi Abesinije zopet močno opira na Anglijo, ki Egiptu nujno velika večje možnosti razvoja in zaščite nego Italija, v slučaju kakšnega resnega spora pa bi vendarle Angliji lahko povzročila dosti neprijetnosti, ker je znana islamska univerza v Kairu od nekdaj duhovno središče vseislamskega pokreta, ki sega tja v Indijo. Zadnje dni pa smo v Tunisu doživeli dogodek, ki jasno kažejo, da nacionalistični arabski pokret, katerega je Italija zadnji dve leti z vsemi silami podpirala, sega tudi v to deželo, pa preko nje v Alžir in Maroko, in francoski listi so zadnje dni, ko je bil zastopnik Francije v Tunisu prisiljen, da z oboroženo silo razpusti tako zvano neodstursko stranko, to je arabsko nacionalno stranko, ki je povzročila hude nemire, jasno namigavali na onega, ki za tem gibanjem stoji. V Libiji pa, ki loči francosko posest v severni Afriki od egiptovske oziroma angleške, je stalo že poldrugo leto s puško ob nogi 100.000 mož italijanske armade.

Ves ta problem so angleški in italijanski državniiki te dni temeljito pregledali s trdno voljo, da ga rešijo v obojestranskem interesu in v splošno zadovoljnost. Načeloma so izrekli, naj tako v zapadnem Sredozemskem morju, kjer bo republikanski Španiji kmalu sledila nacionalna, Italiji in Nemčiji prijazna Španija, kakor v območju vzhodnega Sredozemskega morja ostane vse tako, kakor je bilo pred letom 1936. Obe državi se smeta v tem območju oboroževati dalje, vendar pa se bosta o stanju svojega oboroževanja sproti obveščali, tako da ne bosta mogli druga druge nadkriliti. V političnem oziru pa sta sklenili, da si svoji sferi moči in vpliva med seboj razdelita, in sicer ne samo tako, da ne bosta posegali druga v drugo, ampak tudi tako, da ne bosta pustili nobeni drugi državi, da bi se vrinila v politično območje Anglije in Italije, ter bosta v tem oziru druga druga ščitili (mišljena je najbrž Nemčija).

Kar se tiče arabskega problema kot takega, sta se obe državi obvezali, da ne bosta kršili

Tajna pomorska pogodba med Anglijo in Ameriko

Anglija kupi v Ameriki 1000 „letečih trdnjav“

Washington, 22. aprila. TG. V ameriškem senatu je na presenečenje vseh prisotnih predsednik pomorskega odbora senator Walsh izjavil, da je zelo, zelo mogoče, da obstoja med Zedinjenimi državami severne Amerike in Anglijo tajna pogodba o sodelovanju obeh bojnih mornaric. Senatorji so se vsi razburjeni spravili nad Walsha, naj pove kaj več o tej tajni pogodbi. Walsh tej želji ni mogel ali ni hotel ustreči, priznal pa je, da pomorski odbor ni prejel nobenega uradnega obvestila o podpisu kakšne takšne pogodbe. Pač pa je opozoril na izjave, ki so jih dali v angleškem parlamentu, ko so govorili o »odličnih pogodbah«, ki so bile sklenjene med Anglijo in Ameriko. Te izjave je dal Winston Churchill. Nato je senator Borah vprašal Walsha, če so mu znane podrobnosti o teh »odličnih pogodbah«, kakar je Walsh odgovoril dobesedno: »Mogoče je, da je to resnica. Če pa je to resnica, pomorsko ministrstvo o tem za enkrat še ni obveščeno.« Več Walsh ni hotel povedati.

S »Queen Mary« je odpotovalo iz Londona v Ameriko posebno odposlanstvo z namenom, da v Ameriki nakupi večje število bojnih letal in da vpreže ameriško letalsko industrijo, da bo delala za angleške potrebe. Za enkrat misli angleška vlada v Ameriki nakupiti 600

bojnih letal. Toda ameriška industrija bo Angliji dobavila še večje količine bojnih letal, če se bo za to usposobila. Angleška delegacija bo šla tudi v Kanado, da tamkaj organizira gradbo letalskih tovarn, ki bodo delale za angleške oboroževalne potrebe.

Newyork, 22. aprila. AA. Reuter: Angleška letalska komisija je nakupila v USA več skupin vojnih letal. Zda pa bodo iz USA izvažali v Veliko Britanijo najprej tako zvane »leteče trdnjave« in pa poseben tip lovskih letal, ki dosežejo hitrost 300 milj na uro. Nove tipe lovskih letal pa še ne bo mogoče izvažati. Anglija bo lahko izvozila tudi tako zvane »zračne ladje«, ki so namenjene za bombardiranje morskikh obal.

Ameriška vojska ima zdaj leteče trdnjave ogromnih razmerij in izdelujejo tudi že stratosferske bombnike, ki bodo brez pristanka leteli v Evropo in nazaj. Ta letala bodo meša šest ogromnih motorjev in bodo lahko startala tudi s parniških »katapultov«.

London, 22. aprila. AA. DNB: Dobro poučeni krogi izjavljajo, da bo Velika Britanija naročila v USA 1000 bojnih letal. To vest objavljajo tudi snočni listi. Isti listi objavljajo, da bo Francija kupila tudi 600 letal. Svica je že naročila 100 težkih ameriških bombnikov.

Pogajanja med Francijo in Italijo

Pariz, 22. aprila. c. Danes popoldne je bil tretji sestanek med grofom Ciano in odpravnikom poslov francoskega veleposlaništva v Rimu Blondelom. Blondel je lahko danes načel pogajanja, ker je dobil navodila iz Pariza.

Kako bodo potekala pogajanja, krožijo razne govorice. Tako objavlja nocojšnji »Paris Soir« iz Rima naslednje:

1. V političnem oziru želi Francija dobiti od Italije zagotovila, da se francoski vpliv v zahodnem delu Sredozemskega morja ne bo spremenil; spremeniti se ne sme nič na prometnih zvezah med Francijo in njenimi kolonijami. V tem oziru bo sporazum lahko hitro dosežen.

2. Francija bo uvedla kontrolo na pirenejski meji, tedaj ko bodo italijanski prostovoljci zapustili Španijo.

3. Tehnični del pogajanj bo obsegal določbe o razmejitvi med francoskimi in italijanskimi kolonijami, o progi iz Addis Abebe v Džibuti, o Tunisu in propagandi med Arabci.

Toda ta del pogajanj bo že vodil novi francoski veleposlanik, ki bo imenovan po zasedanju Sveta ZN v Zenevi.

„Angleška smer“ v Romuniji

Novi položaj v Srednji Evropi sili Romunijo, da se osloni na Anglijo

Bukarešta, aprila 1938. Nova romunska vlada, ki ji dejansko predseduje sam vladar, nima pred seboj samo velike notranjepolitične naloge, marveč tudi zunanje-politične nujnosti izredne važnosti. Morda bo vprav ta okoliščina vladi olajšala notranjepolitično delo, kajti večidel vsa strankarska politična naziranja v Romuniji so enako rodoljubno razpoložena in nobeno ne bo vladi delalo težav, da položaj Romunije zunanje-politično utrdi v novih okoliščinah, ki so nastale predvsem s priključitvijo Avstrije k Nemčiji. Brezme novega položaja čutijo namreč vsi enako.

Vsakemu zunanje-političnemu opazovalcu mora namreč pasti v oči, da je Romunija s svojo zemljepisno lego prišla v čisto poseben položaj med novo veliko Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Verjetno je, da bo nemški vpliv v gospodarskem pogledu vzdolj Donave sedaj naraščal. Nemčija je itak že doslej bila najboljši kupec romunskih poljskih pridelkov, a tudi največji inozemski dobavitelj industrijskih proizvodov. Zaradi tega mora Romunija naraščanje nemške zunanje trgovine na Balkanu zasledovati z veliko pozornostjo. Trenutno se nahaja v Bukarešti odposlanstvo 100 vodilnih nemških gospodarskih osebnosti, ki si hočejo zaporedno ogledati vse balkanske države in proučevati možnosti nemškega gospodarskega razmaha na balkanskih trgih. Nova romunska vlada pa je izrazila željo, da se ne bi rada udeleževala idejnih blokov in bi tudi nerada napravila vtis pri zapadnoevropskih državah, da se je na katero velesilo posebej naslonila ali svojo usodo nanjo navezala. Tudi sosednja sovjetske Rusije, ki je sedaj postala še bolj nerodna in nevarna, nalaga Romuniji dolžnost, da odpravi vsak videz, da se je preveč naslonila na novo nemško velesilo, marveč da skuša na vse načine ohraniti svojo popolno nevtralnost na vse strani.

V pravičnem spoznanju tega položaja se je romunska vlada zadnje čase, ikotoli pravilnega ravnanja, obrnila na Anglijo, s katero želi tesnejšega sodelovanja, ki bi nevtraliziralo vsak preveliki oslon na Nemčijo. Potovanje romunskega vladarja v London nima nobenega drugega cilja. Angleška vlada ni ostala gluha za ta prizadevanja in je zadnje čase svojo delavnost v Romuniji znatno okrepila. Neka vplivna politična romunska osebnost je koristila, ki bi jih Romunija imela od tesnejšega sodelovanja z Anglijo, posnela v naslednja štiri poglavja:

1. Romunija bi od Anglije dobila denarja za investiranje v petrolejsko industrijo. Romunija bi pritegnila nase tudi angleško trgovino in bo v ta namen organizirala veliko balkansko razstavo an-

gleškega industrijskega blaga, da na ta način prikaže, da balkanske dežele niso nujno odvisne od ene same velesile. Anglija to delo z vsemi silami podpira.

2. V Romuniji tudi resno računajo z možnostjo večjega državnega posojila za pozivljenje industrije sploh, kar bi Romunijo še bolj osvobodilo od gospodarskega objema, ki jo sedaj zalezuje.

3. Angleška vlada je sama izrazila željo, da naj romunski kralj Karel opravi svoj uradni obisk v Londonu meseca septembra, ko bodo že bolj znane vse politične in gospodarske posledice priključitve Avstrije k Nemčiji.

4. Anglija je izrazila željo, da bi zgradila v Constanzi veliko letališče, ki bi tudi njenim letalnim služilo kot dragoceno oporišče in bi sodelovanje med Anglijo in Romunijo še bolj okrepilo.

Mirno lahko rečemo, da se v Romuniji sedaj z veliko jasnostjo pojavlja »londonski kurz« in da so sprito zunanje-političnega položaja, v katerem se država nahaja, takorekoč vse politične struje v tem edine, da »angleško usmerile« pozdravijo in podpirajo, ker je najboljšje jamstvo za to, da Romunija ne bo zapadla enostranskim odvisnostim, marveč bo mogla ohraniti svojo nevtralnost v trenjih, ki se označujejo.

Smer nemškega gospodarskega razmaha:

Proti vzhodu

Dunaj, 22. aprila. TR. Odkar je Avstrija postala nemška dežela in je bila v vsem svojem političnem in gospodarskem življenju priključena ži ljenjskemu toku ostale Nemčije, se vedno bolj jasno prikazuje smeri, za katerimi teži gospodarski razvoj Velike Nemčije. Dvoje velikih javnih del, ki jih je Nemčija takoj po priključitvi začela, ne dopuščajo nobenega dvoma o tem, da teži razvoj nemškega gospodarstva proti jugovzhodu Evrope.

1. Nemčija bo na avstrijskih tleh podaljšala svoje velike avtomobilske ceste, tako da bodo šle naravnost do italijanske, jugoslovanske in mad-

Egiptovski kralj kalif mohamedancev

Cilji angleške politike

London, 22. aprila. TG. Tukajšnji listi so objavili vest, da namerava egiptovska vlada obnoviti kalifat, to je vrhovno versko poglavarstvo nad vsemi mohamedanci. Egiptovski kralj Faruk bi postal novi kalif mohamedancev. Isti listi pišejo, da je bilo vprašanje obnove kalifovske časti predmet nedavnih razgovorov med turškim zunanjim ministrom Ruždiz Arasom, ki je bil na obisku v Kairu, in egiptovsko vlado. Turška vlada je po svojem ministru dala vedeti, da je to vprašanje ne zanima, a da nima ničesar proti temu, da bi mohamedanci dobili svojega vidnega verskega poglavarja. Tudi druge arabske države so se baje že izrazile v tem smislu. Angleški vladi bi bilo silno prijetno, če bi egiptovski kralj postal kalif, ker bi na ta način dobila v roke zelo vplivno sredstvo svoje politike med mohamedanskimi narodi.

žarske meje. L. 1941 mora biti to delo končano in takrat bo Nemčija razpolagala s cestiščem, ki bo vezalo vso državo v vseh smereh, kar je važno tudi z vojaškega stališča.

2. Nemčija bo izkopala takimenovani Rhein-Main-Donau kanal, to je vodno pot, ki bo ladjam rečne plojbe dovolila, da bodo s Severnega morja čez vso Nemčijo vozile do Dunaja in dalje proti jugu na Donavi do Črnega morja, in obratno. Donava naj postane velika, največja vodna pot, ki bo vezala Evropo in ta vodna pot bo večidel pod nadzorstvom Nemčije in bo služila v glavnem njenemu gospodarskemu razmahu. Dunaj naj po izrekih nemških državnikov postane »nemški Hamburg na vzhodu«, Avstrija pa bizihozišče nemškega gospodarstva proti vzhodu.

3. S pridobitvijo avstrijskih železnih rudnikov na Štajerskem se je Nemčija v veliki meri osvobodila od drage švedske železne rude. Nemška železna industrija se je silno okrepila, kar dokazuje ogromne zvišanje obratnega kapitala pri nemških državnih jeklarnah »Herman Göring Werke«, ki so prevzele vso železarsko industrijo nekdanje Avstrije. Za svoj razmah pa potrebuje nemška industrija tudi novih trgovcev, ki se ji odpirajo vzdolj Donave po vsej jugovzhodni črti tja na Balkan in dalje proti vzhodu.

Nova politika sovjetov?

Proč od Evrope - v Azijo

Varšava, 22. aprila. Nepričakovani razvoj evropske politike po padcu Leona Bluma pomeni za moskovski sovjetski režim hud udarec. To se pozna v vseh uvodnikih sovjetskih listov, ki so začeli širiti misel, naj se sovjetska Rusija popolnoma umakne iz evropskega torišča in obrne vso svojo pozornost na Daljni vzhod. Sovjetski tisk registrira zlasti mnenje ameriških listov, ki ob priliki sklenitve pakta med Italijo in Anglijo ter začetka razgovorov med Blondelom in Ciano in Rimu pišejo, da pomenijo ti razgovori likvidacijo ideje protifašističnega bloka, ki jo je sprožila Moskva in za katero je zastavila vse sile vlada bivše ljudske fronte v Franciji. Prav tako beležijo mnenje glasila angleške delavske stranke »Daily Herald«, da namerava Chamberlain začeti v bližnji bodočnosti razgovore tudi z Nemčijo. Iz vsega tega v Moskvi zaključujejo, da je politika Litvinova doživela popoln polom in da je likvidirana tudi evropska ljudska fronta, ki so jo odklonili tudi angleški delavci.

Najbolj goreči boljševiki se sprašujejo, čemu naj bi Rusija še dalje nosila breme obveznosti, ki jih je sprejela nase po paktu s

Francijo, če pa se je Francija po mnenju ruskih boljševikov tako zelo izneverila politiki in duhu, v katerem je bil ta pakt sklenjen. Nekateri ruski sovjetski krogi gredo celo tako daleč, da svetujejo, naj bi Rusija izstopila iz Zveze narodov, ki itak nima več nobenega pomena, odkar je angleškim konservativcem uspelo, da tudi francosko buržuazijo pridobijo za idejo pakta štirih, ki naj bi odslej dirigiral evropsko politiko. Nek sovjetski diplomat je te dni izjavil, da si je Rusija s svojim paktom s Francijo nakopala v Evropi same sovražnike in nasprotnike ter da je vprav ta pakt največ doprinesel k temu, da se je ustanovila enolna protisovjetska fronta, ki sega od Baltičkih držav čez Poljsko do Romunije in Aten. »Če se posvetimo svojim interesom v Aziji oziroma na

Nadaljevanje na 2. strani

Dunajska vremenska napoved: ponoči najbrž še slana, čez dan toplejša, oblačnost negotova.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in deževno vreme.

Ob 80 letnici Knobleharjeve smrti:

Truplo velikega Slovenca v neapeljski grobnici

Veliki slovenski misijonar in svetovno sloveči znanstvenik dr. Ignacij Knoblehar

13. aprila letos je poteklo 80 let, odkar je umrl veliki slovenski misijonar in znanstvenik dr. Ignacij Knoblehar. Malokateri slovenski mož iz sredine preteklega stoletja je bil tako znan in priznan ne samo v domovini, ampak po vsej Evropi kot Knoblehar. Dasi je umrl star šele 38 let, je veljal za pravo avtoriteto v misijonstvu in za enega najboljših tedanjih poznavalcev Afrike. Njegovo nenadno smrt so sprejeli po vsej Evropi z obžalovanjem.

Slovenci smo znani, da svojih velikih mož ne znamo ceniti, kakor bi zaslužili. To se je zgodilo tudi s Knobleharjem. Dasi so ga tedanji Slovenci priznavali za enega največjih Slovencev, kateremu so hoteli postaviti spomenik in prepeljati njegovo truplo v domovino, in se ga še danes spominja s spoštovanjem evropski učeni svet, je bil kmalu nato pri nas popolnoma pozabljen. Še danes nima ta veliki mož dostojnega spomenika, niti nimamo življenjepisa, ki bi ga pokazal v pravi luči in v pravem pomenu, tako da mnogokod še danes velja za Avstrijca in Nemca.

Naj v 80 letni spomin Knobleharjeve smrti sledi nekaj zanimivih, po večini še neznanih drobec, ki bi mogli služiti kot skromna dopolnitev Knobleharjevega življenjepisa.

Svetniško življenje in svetniška smrt

Januarja 1858 se je Knoblehar odpravil iz Afrike v Evropo, kjer je nameraval urediti več nujnih zadev svojega misijonskega področja in si nekoliko popraviti močno zrahljano zdravje. V Neaplju se je močno bolan naselil v neki gostilni. Tam ga je našel tedanji avstrijski poslanik v Neaplju in ga spravil v samostan bosonogih avguštincev. Tam je prestal hudo bolezen, a je vendar toliko okreval, da so bili on in vsi okrog njega prepričani, da je vsaka nevarnost mimo. Tako poroča po njegovem pismu kan. Novaku tudi Zgodnja Danica 1. aprila 1858, češ da je na poti popolnega okrevanja in da bo že po veliki noči odpotoval v Rim in nato v domovino. Toda bolezen se je vrnila z vso silo in mu prinesla smrt.

Knoblehar ni bil velik samo v življenju, ampak tudi v smrti. Dasi je poln načrtov za bodočnost nestrpnost pričakoval popolnega ozdravljenja, je sprejel novico, da bo treba umreti, čisto mirno. Njegova smrt je bila smrt svetnika. O tem nam pripoveduje njegov prvi življenjepisec dr. Mittertutzner sledeče:

»Ko so ga nekako 40 ur pred smrtjo pustili za nekaj trenutkov samega v bolniški sobi, je porabil to priložnost, da je ležal na tla, da bi tako po zgledu svetnikov prejšnjih stoletij čakal na svojo smrt. Ropot, ki je pri tem nastal, je opozoril strežnike. Ti so prihiteli in spravili bolnika zopet v posteljo, češ naj se mirno vda v božjo voljo. V noči pred smrtjo je dal poklicati p. priorja. V nedop-

vedljivih bolečinah ga je prosil, naj vzame svečo, ki jo je hranil med svojimi rečmi, in naj jo prižge. Sam je vzel v roke križ in tako s krepkim glasom daroval Bogu Stvarniku svoje življenje kot žrtev za svoje grehe. Te besede je govoril s tako iskrenostjo in toplino, da p. prior in okoli stoječi redovniki niso mogli zadržati solz.«

Tako je umrl Knoblehar 13. aprila 1858 v Neaplju, sredi med Afriko in domovino.

Truplo so nameravali prepeljati v domovino - Spomenik so hoteli postaviti

Kako so Knobleharia cenili njegovi rojaki, najbolj razvidno iz tega, koliko so si prizadevali, da bi prepeljali njegovo truplo iz Neaplja v domovino in da bi mu postavili dostojen spomenik.

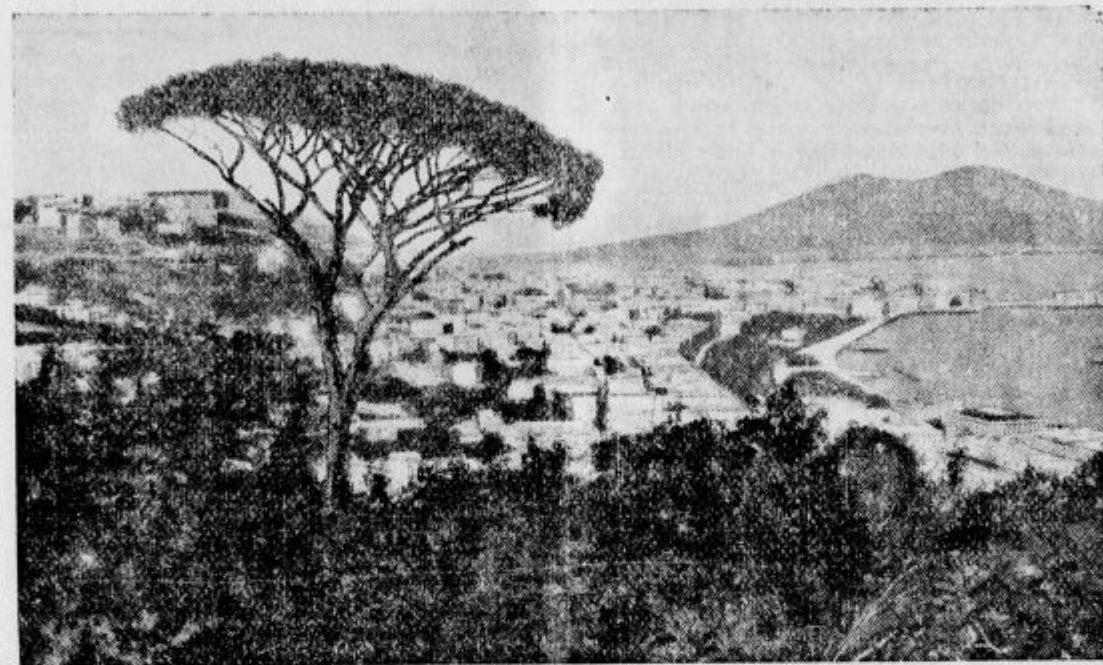
Ze nekako dva meseca po Knobleharjevi smrti je objavila Zgodnja Danica članek, v katerem pravi, da je splošna želja vse Slovenije in še posebej naše kranjske dežele, da bi se častitljivi telesni ostanke našega preliubelega in visoko zaslužnega rojaka dr. Ignacija Knobleharia prenesli v domovino. Pravi, da je sicer to zadeva Marijine (misijonske) zveze na Dunaju, toda če rojaki ne bomo nič storili, bo ostalo vse, kot je. Zato predlaga:

1. naj se nabira denar za prevoz in spomenik;
2. pa naj se pošljejo pismene prošnje posameznikom, občin, župam in dekanij, da res želijo imeti Knobleharjevo telo v domovini. — Če bi se de-

glede kraja, kam naj se truplo položi in se postavi spomenik, so bila mnenja deljena. Nekateri so sprejeli predlog Zgodnje Danice, naj se to zgodi pri Sv. Krištofu na pokopališču ali pa v cerkvi. Drugi pa so dokazovali, da je najbolj primeren prostor za takega moža v ljubljanski stolni cerkvi. Zopet drugi pa so menili, da mora biti truplo pokopano v Skocijanu, kjer je bil Knoblehar rojen in krščen, ali pa v Afriki, kjer je deloval. Po daljšem prerekanju se je pojavil nov predlog: Knobleharjevo telo naj se pokoplje v kapeli sv. Frančiška Ksaverija v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani, češ da je v tej cerkvi stara jezuitska grobnica, poleg tega je sv. Frančišek patron misijonov, tam je tudi Knoblehar najraje molil, ko se je naslednjič mudil v Ljubljani. Neki dobrotnik je obljubil 100 goldinarjev, če se ta predlog sprejme. Nekateri so se zavzemali tudi za to, da bi bil spomenik postavljen na kakem javnem kraju v Ljubljani. V ta namen so predlagali Sentiakovski trg, Šolski trg ali pa Zvezdo. Nekaj dopisnikov je predlagalo, naj bi se tudi v ljubljanskem bogoslovju, kjer je Knoblehar začel svoje bogoslovne nauke, postavila spominska plošča.

Temu velikemu zanimanju primerno je naglo naraščala tudi denarna zbirka za prevoz trupla in za spomenik. Do konca leta 1858 je narasla na okrog 900 goldinarjev.

V začetku leta 1859 pa je navdušenje in nabiranje darov močno ponehalo. Ljubljanski škofijski ordinariat je namreč o tem izdal svojo odločbo, v kateri pravi, da sicer ne uvidi posebnih razlogov

Pogled na Neapelj, kjer počivajo kosti našega velikega rojaka

narja ne nabralo dovolj, naj bi se postavil samo spomenik pri Sv. Krištofu, ali v cerkvi ali na pokopališču. Oboje, denar in dopise, zbira Zgodnja Danica.

Kakor je razvidno iz Zgodnje Danice, je bil odziv na to izredno velik in splošen. Dopisi so prihajali iz vse Slovenije, prav tako denar. Poleg skoraj vseh kranjskih župnij in dekanij so prihajali dopisi in denar tudi iz Gorice, Pazina, Reke, Sent Andraža itd. Vsi dopisniki z veseljem pozdravljajo misel, da se nekaj stori v spomin velikega slovenskega misijonarja. Glede predlogov, ki jih je skavala Zgodnja Danica, pa so bili mnogi drugačnega mnenja. Veliko jih je brez pridržka sprejelo predlog, da se truplo prepelje v domovino in postavi primeren spomenik. Nekateri so celo poudarjali, da naj se, če ni mogoče prepeljati vsega trupla, spravi v domovino vsaj kak del, n. pr. glava. Drugi pa so menili, da trupla ne kaže prevažati, naj v miru počiva v Neaplju, pač pa naj se postavi primeren spomenik. Če bi pa kaj od nabranega denarja ostalo, naj se pošlje misijonom v Afriki, ali pa naj se ustanovi posebna Knobleharjeva ustanova. Tudi

za prevoz trupla, vendar pa temu ne mara nasprotovati, toda v tem primeru se mora telo pokopati na kakem pokopališču, najbolje pri Sv. Krištofu, ker pokopavanje v grobnice po cerkvah je že od leta 1738 odpravljeno.

Marijina družba na Dunaju je bila v začetku pripravljena pomagati, da se ta želja Slovencev izpolni, po odloku ljubljanskega ordinariata pa se je postavila na isto stališče kot ljubljansko škofijsko, češ da ni posebno tehtnih razlogov za prevoz, posebej, ker bi stvar naletela na velike težave v zdravniško-policijskem oziru.

Uredništvo Zgodnje Danice je vzelo te odločitve z obžalovanjem na znanje in pripominja, da ne ve, če kljub temu ni večina Knobleharjevih častilcev za prevoz, vendar se je s tem vprašanje o prevozu Knobleharjevih telesnih ostankov končalo. Tudi o nameravanem spomeniku v Ljubljani ni več govora. Glede nabranega denarja poroča Zgodnja Danica 28. aprila 1859, da so ga večji del (737 gld.) dali v hranilnico, z ostalim pa da bodo poskrbeli za »dušni« spomenik rajnemu provikarju in njegovim tovarišem. V ta namen da so že poslali 100 gld. župniku v Skocijan za mašo. Dogovorjeno je tudi, da se bo pri krstnem kamnu ondote cerkve vdelala plošča s primernim napisom. Zgodnja Danica pripominja, da so naročili, naj se tudi v Neaplju napravi obletnica in napis v grobnici ob Knobleharjevi krsti.

12. aprila 1860 poroča v Zgodnji Danici Knobleharjev naslednik, provikar Kirchner, da namerava postaviti v misijonski cerkvi v Hartumu v Afriki Knobleharju spomenik Stroški naj se pokrijejo z nabranim denarjem. Ta spomenik je bil res postavljen v hartumsko cerkev ob glavnem oltarju. Uničili so ga pa poznejši divji Mahdijevci, ko so napadli misijon.

Ker v Ljubljani do nameravanega spomenika ni prišlo, je leta 1861 predlagala Zgodnja Danica, naj se postavi Knobleharju vsaj »slovstveni« spomenik na ta način, da se razpiše nagrada za epsko pesnitev o junaškem življenju misijonarja Knobleharia v Afriki. Tako je nastal znani »Abuna Solman«, ki ga je spesnil Umek-Okiški in je izšel

v tisku leta 1863. Leta 1868 so postavili končno tudi spominsko ploščo v župno cerkev v Skocijanu pri Mokronogu, kjer je bil Knoblehar krščen.

Na Knobleharjevem grobu

Marsikoga zanima, kaj je danes s Knobleharjevim grobom in truplom, ki je povzročilo pri tedanjih Slovencih toliko zanimanja in prizadevanja. Neki odlični gospod se je pred leti izrazil, da bi se spodobilo, da bi vsaj zdaj prepeljali Knobleharjeve telesne ostanke v domovino. Zanimivo bi bilo vedeti, ali je kdo izmed Slovencev obiskal v preteklih desetletjih Knobleharjev grob. Meni je znano samo, da je obiskal grob urednik Danice in Knobleharjev prijatelj Luka Jeran. Z groba je prinesel v domovino križec iz oljenega lesa, katerega je potem podaril nekemu avstrijskemu misijonarju, ki o tem poroča v nekem svojem spisu.

Leta 1935 sem se mudil več mesecev v Rimu. To priložnost sem porabil, da obiščem Knobleharjev grob v Neaplju.

Toda zadeva ni bila tako preprosta, kot bi si kdo mislil. Težave sem imel že z iskanjem samostana, kjer je Knoblehar pokopan. Knoblehar je bil pokopan s posebnim dovoljenjem: d-njega neapeljskega kralja v grobnici bosonogih avguštincev v Neaplju, v katerih samostanu je preživel zadnje mesece svojega življenja. Toda, kje se nahaja ta samostan, ni nikjer zabeleženo. Le Zgodnja Danica mimogrede omenja, da se nahaja v bližini tako imenovane »Capo di Monte«. To sem z lahkoto našel, saj je »Capo di Monte« še danes ime velike cesti, ki vodi od Museo Nazionale do podnožja nekega griča. S povpraševanjem sem končno našel tudi samostan bosonogih avguštincev. V samostanu sem takoj vprašal, če imajo grobnico. Rekli so, da jo imajo, in sicer v cerkvi. Takoj nato sem pa hotel vedeti, če jim je znano, da je v njej pokopan neki avstrijski misijonar, ki je umrl v samostanu l. 1858. Tega ni vedel nihče, tudi najstarejši pater ne. Vprašal sem, ali imajo vsaj kaj zapisanega o tem. Dobil sem odgovor, da nič, kajti okrog leta 1870 je divjala po Neaplju revolucija, ki je odstavila tedanjega neapeljskega kralja in pridružila neapeljsko kraljestvo Italiji. Ob tej priliki so bili pregnani tudi menihi iz tega samostana. V samostan so vdrele tolpe in ga izropale. Menihi so se šele po daljši dobi vrnili v samostan in ga našli popolnoma razdejane. Tolpe so bile vdrele tudi v grobnico in vse razmetale. Šele pred kratkim so jo zopet uredili novodošli menihi. »Ali nimate vsaj kakšne sezname ali beležke, kje je kdo pokopan?« sem vprašal. »Ne, tudi tega nis,« so mi odgovorili. »Tudi nam je žal, ker se med mrličih nahaja tudi neki naš redovni sobrat, ki je umrl v sluhu svetosti, a ne vemo, katero je njegovo truplo.« Nič čudnega, če me je obsla žalost. Torej telo, katero je bilo Slovincem nekdanj tako dragoceno, naj bi bilo izgubljeno!

Neki frater me je spremljal iz samostana v cerkev, kjer se nahaja grobnica. Cerkev je krasna baročna stavba s sijajno notranjostjo. Po tleh in po stenah je polno marmornatih plošč z imeni odličnih umrlj. Hodil sem od plošče do plošče in iskal, ali ni morda katera posvečena našemu rojaku, toda nič nisem našel. Sla sva nato s fratrom v grobnico, katere vhod je v tleh sredi cerkve. Dvignila sva kovinska mrežasta vrata in prišla po nekaj kamnitih stopnicah do grobnice. Ko je frater napravil luč, sem se zdrnil. V grobnici sem videl prizore, ki so znani iz kapucinske grobnice v Rimu, kjer so človeške kosti in cela okostja zložena v razne podobe. Tudi v tej avguštinski grobnici se ti režijo nasproti netvaške glave in cela okostja, oblečena v meniške halje. S temi okostniki so zastavljeni koli in police po stenah. Po tleh pa so lepo nasuti grobi, kot kje na pokopališču. Vidi se, da so bili na novo urejeni v zadnjem času. Kje leži torej naš Knoblehar? To je bilo vprašanje, katero sem zastavil akvašal rešiti. Nikjer nobenega imena ali znamenja, četudi poroča Zgodnja Danica, da so naročili, naj se postavi h Knobleharjevi krsti plošča z napisom. Pregledoval sem z vso skrbnostjo vse grobove in vsa okostja, toda vse zaman!

Milo se mi je storilo, ko sem stal na kraju, kjer leže Knobleharjevi telesni ostanke, toda zapušteni in pomešani s kostmi drugih mrličev. Zgodilo se je ravno narobe od tega, kar je zapisal l. 1859 v Zgodnji Danici kaplan Jožef Partel: »Če že škofijsko ne dovoli pokopa v grobnici, je bolje, da truplo umrlega počiva v cerkveni grobnici v Neaplju, kot pa, da bi ga pri Sv. Krištofu pokopali v zemljo in morda kdaj v časih od božje Previdnosti določenih, z negotovostjo iskali v zemlji njegove častitljive ostanke.« Čudno naključje je hotelo, da se je Knobleharjevo telo izgubilo ravno, ker je ostalo v grobnici v Neaplju.

Se je treba ishati!

Toliko sem jaz ugotovil glede Knobleharjevega trupla. Morda stvar ni tako brezupna, kot se zdi na prvi pogled. Če bi se kdo dovolj zavzel za to, bi bilo morda mogoče še ugotoviti Knobleharjev grob, oziroma našti njegove kosti. Knoblehar bi vsekakor to zaslužil...

In spomenik mu postavimo!

Za zaključek bi predlagal, da damo vsaj malo priznanja velikemu slovenskemu možu ob 80. obletnici njegove smrti, tole dvojce: 1. poišče naj se v Neaplju Knobleharjevo telo, če ga je mogoče še najti, in naj se napravi primeren grob z napisom; 2. naj se postavi v Ljubljani končno Knobleharjev spomenik ali vsaj spominska plošča in naj dobi tudi Knoblehar stredo v častnem domu naših velik mož, ki se snuje pri Sv. Krištofu v Ljubljani, zakaj prav gotovo je tudi Knoblehar med tistimi velmožmi, ki so s svojim genijem in osebnimi žrtvami prispevali, da tudi naš narod kot pravi kulturni narod s svojim duhovnim obiljem bogati druge narode.

Dr. J. Gracar.

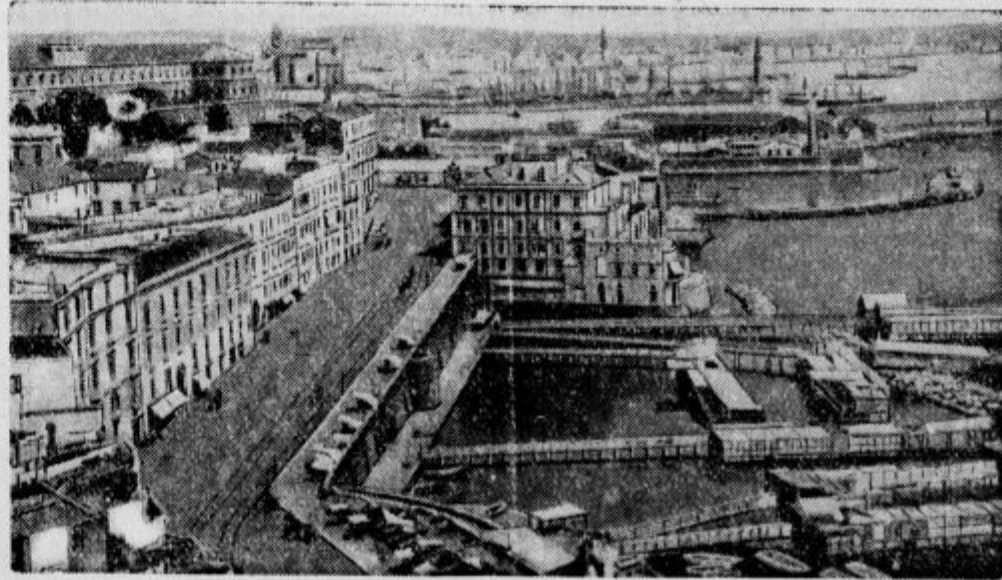
Št. 110.

V veži pred peklom

»Peklenska pošast! je na vse grlo kričal vitez. »Tega ne boš doživela! Hej, Gilles, hej, Klemen! Primate to babo in jo vrzite s stolpa!« Ulrika se je pošastno zakrohotala. »Le kliči, pes! Če se še tako de-reš, te nihče ne bo slišal. Vsi so te zapustili! Vsi bodo padli obenem s teboj, padli bodo od rok tvojih zaničevanih sovražnikov Sasov! Ali še nisi zavohal, da smrdiš po dimu? Ali ne vidiš, kako lahko se dviga dim? Ali ne veš več, da je prav pod temle prostori skladovnica drv?« »Satanska baba! Kaj? Grad si zažgala?« »Zažgala sem ga! Kaj kmalu bo zgoraj na stolpu zavihrala zastava mojega maščevanja. Brž, ko jo bodo Sasi zagledali, bodo vedeli, da je treba naskočiti. In sedaj te pozdravljam, morilec svojega očeta! Naj bi ti vsak kamen v tem zidu mogel venomer v uho tuliti to besedo, da si morilec svojega očeta!«

Od besa je Front de Boeuf zatisnil oči. Ko je zopet pogledal, je bil že sam. Divje je tulil in klical svoje ljudi. Čim dalje pa je klical, tem huje je besnel.

Pogled na neapeljsko pristanišče

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonsko, 3 mm visoka pletilna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Trgovski naobraženec

želi kakršno koli boljše mesto, najraje v Celju. Ponudbe na upravo »Slovenca« Celje pod »Polozim 20000« (a)

Službodobe

Več nedeljskih natakarič in pomivalc — sprejme gostilna na Rožniku. Predstaviti se ob popoldnevih (b)

Krojaškega pomočnika

mlajšo moč, za velike kose, takoj sprejem — Oskrbna v hiši, Gerjevič Frane, krojač, Brežice 17

Mladega črkoslikarja

dobrega risarja, sprejem takoj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6258 (b)

Samostojnega sirarja

kot delovno moč za izdelovanje emendolskega sira, laže večja sirarna v dunavski banovini. — Ponudbe poslati na »Svitar« sirarno, Sombor

Fotografski pomočniki!

2 laboranta, 2 negativ in pozitiv retušerja in enega aparaterja za atele, takoj sprejem, Foto Lončarevič Belgrad, Terazije 32. (b)

Agilni zastopniki

v dravski banovini dobi službo pri velikih varovalnicah. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zasluzek« 6240. (b)

Bančno uradnico

izurjeno strojeopisko — s perfektnim znanjem srbohrvatske in nemške stenografije, laže velik denarni zavod. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Maj 1938« 6371 (b)

Knjigovodjo

korespondenta, mlajšega, s prakso, sprejme večje podjetje v Ljubljani. Znanje srbohrvatskega in nemškega jezika pozori. Nastop službe po dogovoru. — Ponudbe z opisom dosedanjega službovanja na upravo »Slovenca« pod »Industrija« št. 5824. (b)

Čitajte in širite

»Slovenca«

Frizersko vajeniko

sprejem takoj. Merleok Ivan, frizer, Sv. Petra 76

Posvetva

Enostanovanjsko hišo

z vrtom in njivo takoj prodam; cenjene ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Ljubljana 80 000«

Lepo posvetvo

v Ribnici, to je: nova žaga, mlin, stope, polje, 2 travnika; in več stavbnih parcel v Ljubljani prodaja Josip Oražem — Ljubljana-Moste. (p)

Prodamo

Novosti vseh oblačil sport, kamgarn obleke, perilo itd. — najceneje! Presker, Ljubljana. (i)

KOLESA

najnovejši letošnji modeli v največji izbiri že od Din 550.— naprej.

Nova trgovina

Ljubljana — Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

Vložim 50 do 100.000 din

z aktivno udeležbo v dobrodošlo podjetje.

Prednost imajo transportno-speditorska ali carinsko-posredniška podjetja. — Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Agilnost«, 6261.

Vabilo na občni zbor

45. redni občni zbor »Vzajemne posojilnice, r. z. o. z. v Ljubljani« bo dne 6. majnika 1938, ob pol 6 zvečer v posojilnični poslovalnici, s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo načelnika,
2. poročilo nadzorstva,
3. branje revizijskega poročila,
4. odobritev računskega zaključka za l. 1937,
5. volitev treh namestnikov načelnika,
6. volitev nadzorstva,
7. slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklican, bo pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Kam pa kam?

Na Kurešček

vozi avtobus v nedeljo, 24. aprila ob 8 zjutraj izpred Mestnega doma. Prijave telefon 34-98

(Pohištvo)

Gosposko sobo

jedilnico in spalnico v novodobnem baročnem slogu, kvalitetno delo, brezkonkurenčno, poceni prodaja Tovarna Malenšek, Celovška cesta 238. (i)

Stanovanja

1 ali 2 sobno stanovanje

v bližini Tabora ali pa Sv. Petra, lažem za takoj — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6352

Majhno stanovanje

s kopalnico, lahko tudi brez kuhinje, lažem za takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Ena oseba« št. 6346 (c)

Denar

Vloge

na knjižice in tekoče račune obrestujejo najugodnejše

posojila

dajejo proti zadostnemu kritju

vrednostne papirje

kupujejo, prodajajo, lom bardirajo in posojajo

HRANILNICA

DRAVSKE BANOVINE

Ljubljana Maribor
Celje Kočevje

Bančno kom.

zavod - Maribor

Aleksandrova cesta št. 48

kupi takoj in plača najboljše

HRANILNE KNJIZICE

bank in hranilnice

VREDNOSTNE PAPIRJE

3% obveznice, bone ter srečke, delnice itd.

VALUTE VSEH DRŽAV

PRODAJA SREČK

državne razr. loterije

Zasluzek

2500 din potrebujete

da zaslužite 1000 din doma. Dopise: »Anon«, Maribor, Orožnova 6, Prilozite znamko! (z)

Razno

Tudi Vaša obleka bo kakor nova

ako jo pustite kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljanski nasip 4-5

Pralnica — Svetlokalnica

dobro obrit — dobre volje

ROTBART

Glavno skladišče za Jugoslavijo: Hinko Mayer 1 drug, parf. oddelek, Zagreb.

Industrijski uradnik

knjigovodja - bilancist, obenem več korespondent v slovenskem, nemškem, srbohrvatskem jeziku in event. drugih, dobi mesto v večjem ljubljanskem obratu. V pošteved pridejo mlajšo moči s la referencami. — Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod šifro »Veleobrt«.

Molitvenike vseh vrst • Rožne vence
Verižice in svetinje • Mirtine
venčke in šopke • Trakove
Sveče • Ročne torbice

za prvoobhajance in birmance

nudi najceneje trgovina

H. NIČMAN

LJUBLJANA, Kopitarjeva ul. 2 • Telef. 40-01

»SLOVENE«, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Vsem sorodnikom, prijateljem, znancom javljam žalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš ljubljani brat, stric in svak, gospod

Franc Spachta

trgovski zastopnik

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, 24. aprila, ob 4 pop. izpred mrtvaške veže Stara pot 2, na pokopališču k Sv. Križu

Ljubljana - Wien, 22. aprila 1938

Weiss Luize

v imenu vseh sorodnikov

Hugo Wast:

28

Zlato večnega Juda

»Ali se je splašalo podedovati deset milijonov za to, da je prišel tako daleč?«

»Kaj hočeš. Posli so šli slabo!«

»Reči rajši, da je bila glava slaba. In če pomisliš, da so mi pred štiridesetimi leti, ko sem prodal vse svoje imetje, kar sem ga podedoval, in pobegnil v London, vsi govorili, kako sem slabe glave in neumen!«

Ceprav je ta pogovor tekel polglasno, je Juanovo uho vendarle nekaj ujelo iz njega.

Začele so se mu tresli roke in skušal je vstati.

Fernando mu je pomignil z roko in ga pomiril. Ta siromak je izgubil v težavah, ki so ga obiskale, vse svoje volje. Brat mu je skušal vrniti njegovo moč in odločnost obzirno in potrpežljivo, da ne bi zabredel v divje sovraštvo do ljudi, ki muji na norost ali pa pripelje človeka do samomora.

Nov gib in tudi žena je umolknila.

Rogelio je ogledal do kosti sočno kurje meso in dejal, da je izborna jed. Poplaknil ga je s čašo tistega izbornega Chateauja, ki ga ni vsa leta pozabil, potem pa je začutil, da je pripravljen za zaupne pogovore.

»Kako sta si s predsednikom republike?«

»Dobra.«

»Ali bi me predstavil?«

»Prav rad. Še danes, če se ti mudi.«

»Meni se ne mudi, toda moj obisk bi utegnil koristiti predsedniku.«

»Ali prihajaš s ponudbo za posojilo? Čas je ugoden.«

»Prihajam z dosti večjo ponudbo. Nekaj politikov, s katerimi sem potoval, mi je dejalo, da ima težkoče s finančnim ministrom.«

»To je dober minister!« je odgovoril Fernando. »Toda ne bo se obdržal, zakaj časi narekujejo politiko, kakršne on ne mara izvajati.«

»Prav zaradi tega. Jaz mu bom pa ponudil za finančnega ministra nekoga, ki bo lahko v Londonu dosegel vse, kar se mu bo zdelo vredno prositi.«

Velikopoteznost, s katero je nesramni Rogelio izgovoril te besede, je učinkovala na Fernanda.

»Ali je mogoče izvesti, kdo je ta kandidat?«

Rogelio je z važnim pogledom premeril svo mizo. Dami sta nekaj govorili. Juan je imel posla z jedjo.

Maria Adalidova pa, ki jo je politika zanimala, saj se je njen mož močno bavil z njo, je prisluhnila in ališala pritajeni Rogelijeve odgovor:

»Kaj praviš, če bi bil kandidat jaz?«

Fernando se je to vprašanje zdelo tako nemumno, da prvi trenutek ni našel nanj odgovora.

Rogelio pa, ki je bil silo občutljiv za vse, kar se je tikalo njegove nečimernosti, je opazil, da je brat čakal za odgovorom pol sekunde.

»Si to dejal resno?«

»Kaj me morda nimaš za toliko sposobnega?«

»Človek božji, sposobnosti ti ne manjka!«

»Zdi se mi, da sem dokazal, da nisem ne-sposoben že pri svojih zasebnih poslih. Ali misliš, da je človek, ki ne zna voditi niti svojih poslov, sposoben voditi tuje?«

Fernando je čelo pordelo. Če bi bilo, kakor ni bilo, bi bil na to namigovanje odgovoril, kakor se spodobi. Toda menica z njegovim podpisom, ki je ni nobena banka hotela vzeti, mu je sredi poti zavrla korak. Potreboval je brata, da se reši iz zagate. Zato je bilo potrebno, da mu potrjuje utvaro, v katero ga je začaralo njegovo samoljublje.

»Mislim, da si za vodstvo javnih poslov sposoben prav tako kakor za vodstvo svojih. Toda mislim sem, da si preveč oddaljen od države in njenih potreb, da bi hotel poskusiti srečo na političnem mestu... Če bo minister za finance od-

stopil, ga bo predsednik hotel nadomestiti s kakim človekom iz stranke, da si ne izpodnese tal v zbornici.«

Rogelio je vrgel enako zaničljiv pogled na ubogo Juanovo postavo in na predsednika Južno-amerikanske banke.

»Ze vem, kaj hočeš reči. Če bi bil pred tridesetimi leti ti predsednik republike in bi ti bilo treba izbirati finančnega ministra in se odločiti za pridnega Juana ali za lahkomišelnega Rogelia, bi bil za ministra vsel Rogelia. In če bi moral sedanjí predsednik izbirati med menoj in med teboj, bi zadržno ne izbral mene... Kajti ti si bil finančnik, jaz pa sem zmešanec. Toda treba je videti samo obraze londonskih bančnikov, če položiš prednje papir z mojimi ali pa tvojim podpisom...«

Nastopil je molk. Eden izmed tistih molkov, polnih zadrege, ki ga v beznici konča strel ali pa udarec s pestjo.

Toda Rogelio je spadal v tisto vrsto ljudi, ki polahko, brez vidne zlobe, zadajajo najhujše udarce. Opravičevala ga je ta nezavednost. Dobro vzgojeni ljudje na tako govorjenje odgovarjajo z nasmehom.

Dobra jed, izborna vina, ki jih je podkrepila še čaša konjaka znamke Napoleon, ki jo je Rogelio označil za strahotno, in kava, kakršne ni dobil nikjer v Londonu, ter cigara, kakršne kadé samo v Nev Yorku, vse to je povzročilo, da so pogovor spremenili.

Vrh tega pa so kavo pili še med potjo v Adalidovo knjižnico in držali skodelice v rokah. V knjižnici so v soju posebnih svetilk vjele krasne slike.

»Za tega Rembrandta,« je rekel Rogelio in se ustavil pred lastnim portretom holandskega slikarja, »bi ti londonska National Gallery plačala tri tisoč gvinej.«

»To bi bil slab posel zame,« je odgovoril Fernando in se namrdnil, »mene je veljal dosti več.«

»In za tega Greca in tistega Goya in onega Velasqueza...«

»Dal sem zanj deset tisoč pesosov!«

»Danes bi ti vrgel več. Koliko te je veljala knjižnica?«

Fernando je vrgel zastrl pogled po policah iz caoba, kjer se je vrstilo tri tisoč zvezkov izbranih izdaj, prelepo vezanih in s podpisi največjih pisateljev iz devetnajstega stoletja. Veliko med njimi jih je izviralo iz kraljevih knjižnic, od koder so jih razmetale revolucije. Veliko jih je bilo vezanih nalašč zanj. Imel je v knjižnici vezave Rubana, Rapariera, Champollea Duruja, velikih knjigovozov, ki so pustili svoje odjemalce, da so morali čakati mesece in mesece, pa naj so bili tudi kralji, in zahtevali od knjige po tisoč frankov.

»No, ne toliko... Res pa je, da je lakale knjižnica s slikami starih mojstrov precej draga muha.«

»Poi milijona pesosov?«

»Človek božji! Več kakor to, računaj milijon.«

»In če prišteješ še, kar si izgubil na obrestih?«

In če prišteješ, kaj pomeni za poslovnega človeka, da ima tako veliko vsoto zamrznjeno v knjigah? Ne, ne. Nihče ti ne bo dal za to milijona, niti ti ne bo plačal toliko, kolikor si ti dal.«

»V tem imaš prav. Če bi mi danes ponudili polovico toliko, bi knjižnico prodal, čeprav je od vsega, kar imam, najbolj ljubim. Res, danes smo vsi Argentinci na strašnem križevem potu. Ali bomo prodali polovico svoje lastnine za pol cene, da rešimo drugo polovico, ali pa se bomo pogrezni v tak brezupen polom, ki bo zelo podoben sramoti.«

Te mračne besede so pri bratu izzvale samo novo zbadanje:

»Vsi ne. Jaz na primer nisem še nikdar bil na boljsem kakor zdaj.«

Fernando Adalid je uprl svoje sive zveste oči v brata, prebledel in s težavo rekel:

»Ali imaš mnogo razpoložljivega denarja?«

